

«به نام خدا»

مطالعه کلی کشور ارمنستان با نگاهی بر حوزه دارو و سلامت

مجری: شرکت توسعه صادرات و تبادل فناوری امین

بهار ۱۴۰۰

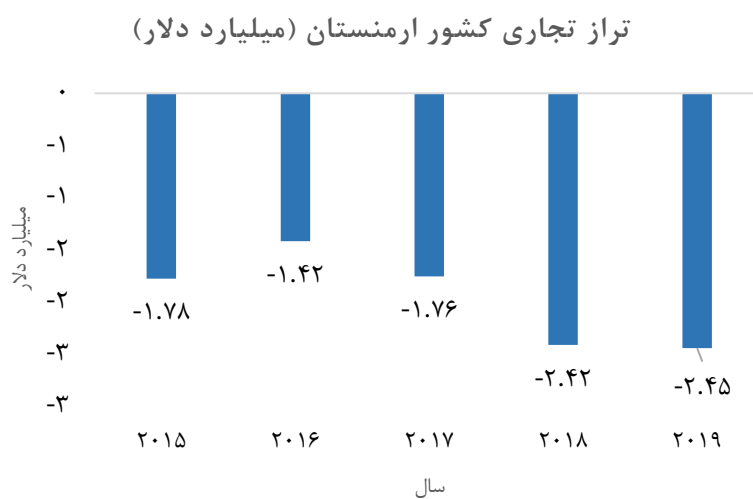
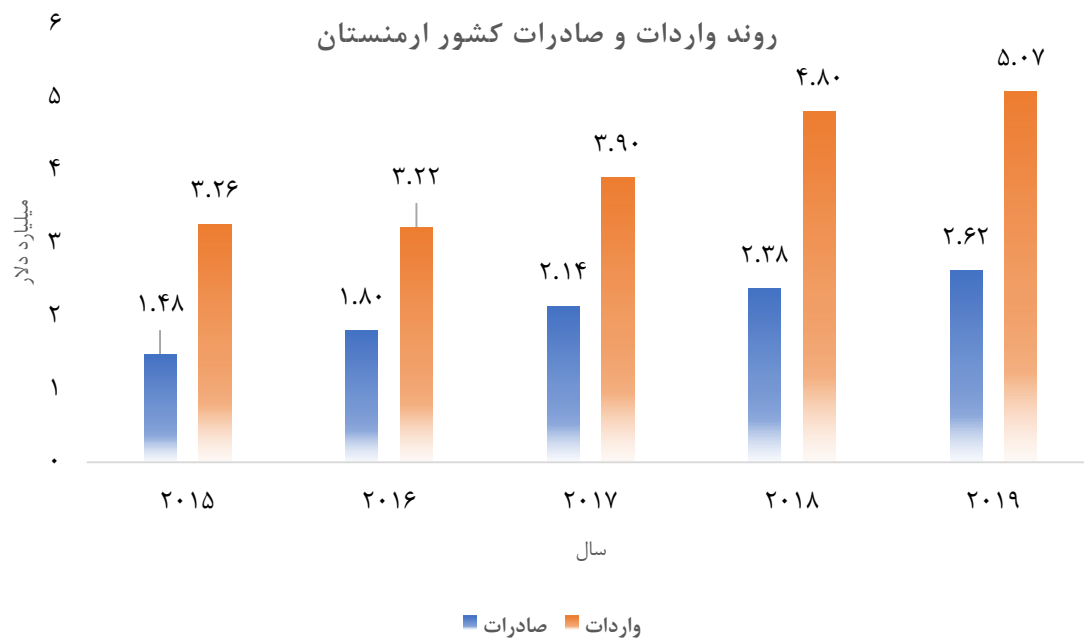
مشخصات عمومی کشور ارمنستان:

اطلاعات کلی کشور ارمنستان	
جمهوری ارمنستان	نام رسمی
۲۹۷۴۳ کیلومتر مربع	مساحت
۳ میلیون نفر (۴۷ درصد مردان)، (۵۳ درصد زنان)	جمعیت
ایروان	پایتخت
ارمنی	زبان رسمی
مسیحیت	مذهب
درام ارمنی	ارز رایج
خشک و قاره ای	شرایط آب و هوا
دموکراسی نیابتی نظام پارلمانی	ساختار سیاسی
گرجستان (از شمال)، آذربایجان (از شرق)، ایران (از جنوب)، ترکیه (از غرب)	همسایگان

آمار اقتصادی:

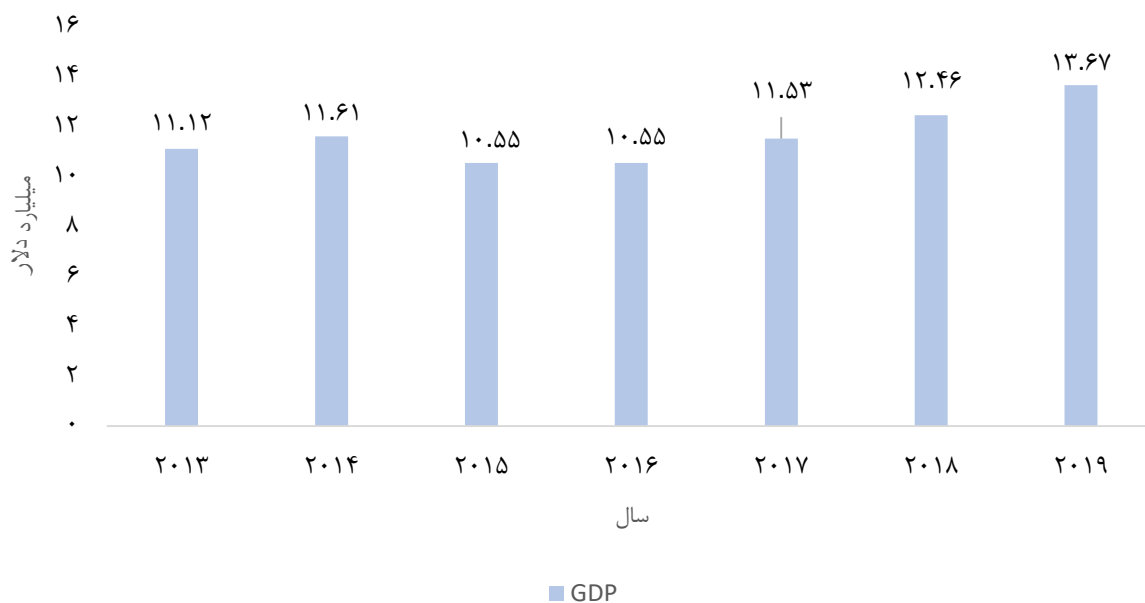
توضیحات	وضعیت اقتصادی
۲,۵ درصد	نرخ تورم
۱۸ درصد	نرخ بیکاری
به ترتیب برابر ۵۳، ۲۵ و ۱۴ درصد	سهم بخش خدمات، صنعت و کشاورزی از GDP
تجهیزات صنعتی، سیگار، مشروبات الکلی، مواد شیمیایی و منسوجات	مهم ترین محصولات صنعتی
انواع محصولات زراعی و شیلات	مهم ترین محصولات کشاورزی
طلا، مس، انواع سنگ های ساختمانی	مهم ترین محصولات معدنی

میزان صادرات و واردات کشور ارمنستان در سالهای اخیر با استفاده از جدول زیر قابل مشاهده است؛

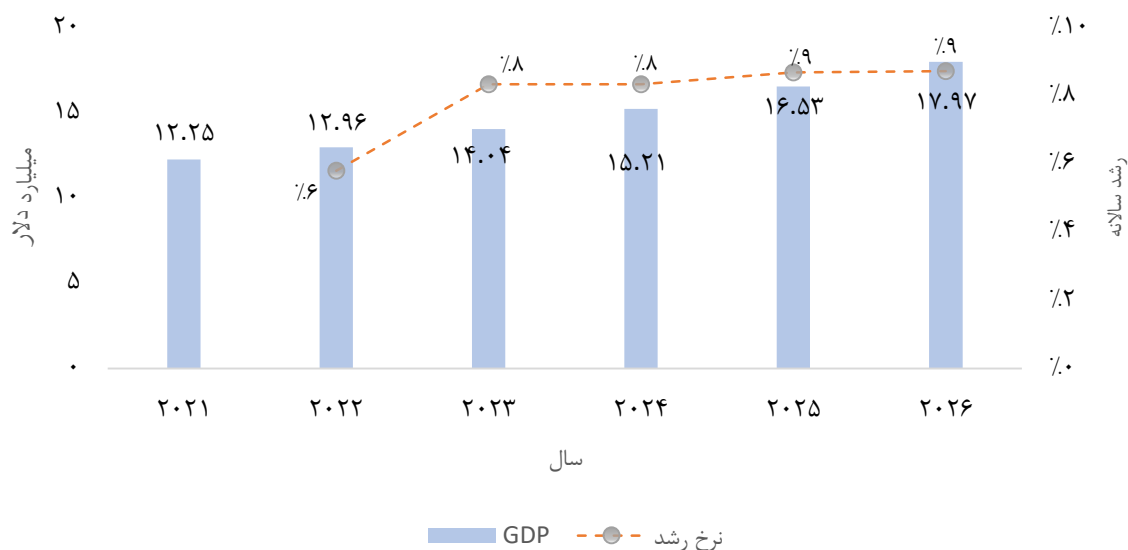
تولید ناخالص داخلی^۱:

تولید ناخالص داخلی (GDP)

پیش بینی تولید ناخالص داخلی کشور ارمنستان در سال‌های آینده:

پیش بینی تولید ناخالص داخلی (GDP) کشور ارمنستان

¹ Gross domestic product

روابط اقتصادی کشور ارمنستان و ایران:

روابط ایران و ارمنستان بر ارتباط فرهنگی، سیاسی و تاریخی دیرینه دو کشور همسایه و اشتراک معنوی و فکری دو ملت استوار است. پس از اعلام استقلال جمهوری ارمنستان، جمهوری اسلامی ایران از نخستین کشورهای جهان بود که استقلال ارمنستان را به رسمیت شناخت. دولت ایران و ارمنستان روابط همه‌جانبه سیاسی، دیپلماسی، فرهنگی و اقتصادی برقرار کردند. غیر از عوامل استراتژیکی و اقتصادی، مناسبات دوستی دو ملت نیز یکی از عوامل مهم در توسعه روابط حسن همجواری کشورهای ایران و ارمنستان به‌شمار می‌رود. این در حالی است که دو همسایه مهم این کشور یعنی ترکیه و جمهوری آذربایجان، چندان رابطه سیاسی مناسبی با همسایه شمالی ایران ندارند. هر چند این دو کشور دارای رابطه تجاری با ارمنستان هستند، اما این رابطه همواره تحت تاثیر کشمکش‌های سیاسی قرار گرفته است.

یکی از موانع اصلی ارمنستان برای گسترش تجارت با سایر کشورهای جهان، محصور بودن در خشکی و عدم دسترسی به دریا است. همین موضوع نیاز ارمنستان را به همسایگان خود بیشتر کرده است. این مسائل باعث شده تا یک فرصت تجاری بی‌نظیر برای سایر همسایگان و کشورهای نزدیک به ارمنستان فراهم شود. خصوصاً برای کشورهای عضو اتحادیه اوراسیا که از امتیازات ویژه‌ای برای تجارت با یکدیگر برخوردار هستند. میزان صادرات و واردات بین کشور ایران و ارمنستان (بر حسب هزار دلار) در سال‌های اخیر در جدول زیر قابل مشاهده است؛

سال	۲۰۱۵	۲۰۱۶	۲۰۱۷	۲۰۱۸	۲۰۱۹
میزان صادرات (به ارمنستان)	۱۹۸,۳۰۱	۱۶۴,۸۹۴	۱۷۴,۴۸۹	۲۶۹,۱۹۹	۳۲۴,۷۰۲
میزان واردات (از ارمنستان)	۷۷,۹۴۹	۶۹,۶۴۳	۸۳,۹۹۱	۹۴,۱۷۲	۸۳,۸۳۷
میزان تفاوت بین صادرات و واردات	۱۲۰,۳۵۲	۹۵,۲۵۱	۹۰,۴۹۸	۱۷۵,۰۲۷	۲۴۰,۸۶۵
گردش کالا	۲۷۶,۲۵۰	۲۳۴,۵۳۷	۲۵۸,۴۸۰	۳۶۳,۳۷۱	۴۰۸,۵۳۹

براساس آمارهای سازمان تجارت جهانی^۲ به لیست مهم‌ترین اقلام صادراتی ایران به ارمنستان در سال

۲۰۱۹ در لیست زیر اشاره شده است؛

- سوخت‌های فسیلی
- محصولات پلاستیکی
- مواد شیمیایی معدنی و فلزات گران‌بها
- محصولات سرامیکی
- مواد معدنی گوگرد، آهک، خاک، نمک، گوگرد،
- سیمان و گچ
- آهن و فولاد
- هندوانه، انواع میوه و مرکبات، آجیل
- شیشه و ظروف شیشه‌ای

تفاهمنامه تجاری ایران و اوراسیا:

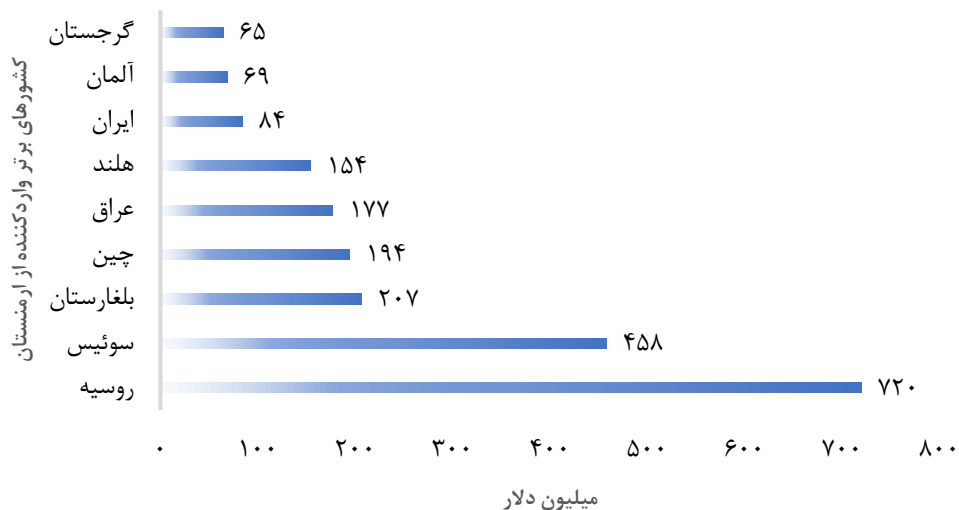
براساس این تفاهمنامه، ایران از اتحادیه اقتصادی اوراسیا امتیازات گمرکی خاصی دریافت کرده و کشورهای این اتحادیه هم این امکان را خواهند داشت تا حجم صادرات خود به ایران را تا ۷۵ درصد افزایش دهند. ایران نیز می‌تواند با امتیازاتی که دریافت می‌کند، صادرات کالاهای خود به مقصد پنج کشور اوراسیایی، که ارمنستان را نیز شامل می‌شود، تا چند برابر افزایش دهد.

این امتیازات ۵۰۲ قلم کالاهای مختلف در حوزه‌های مواد غذایی، مواد مصرفی شیمیایی، محصولات ساختمانی، صدور خدمات فنی و مهندسی، محصولات صنعتی و محصولات کشاورزی از سوی اتحادیه اوراسیا و ۳۶۰ قلم کالا در همان موارد مشابه را از سوی ایران شامل می‌شود که در مجموع کل اقلام مشمول در موافقتنامه به ۸۶۲ مورد می‌رسد. بر اساس توافق، بین صفر تا صد درصد کاهش تعرفه‌ای و گمرکی بر این کالاها میان دو طرف برقرار می‌شود.

از ۱۵ قلم عمده صادراتی ایران در فهرست ترجیحات اعطایی اوراسیا، ۱۴ ردیف تعرفه از جمله پسته، سیب، روغن‌های نفتی و فرآورده‌هایی با روغن‌های معدنی قیری، کشمش تیزابی بی دانه، فلفل فرنگی، گوجه فرنگی گلخانه‌ای، سایر داروها، رب گوجه فرنگی، خرما مضافتی، خیار، پرتقال، فرش، سایر خرما و انگور تازه مشمول تخفیف تعرفه‌ای شده‌اند. نرخ تعرفه یک محصول (کیوی) در صفر تثبیت و تعرفه اقلامی مانند فرش، پسته، خرما، کشمش و پرتقال برای کشورمان صفر شده است.

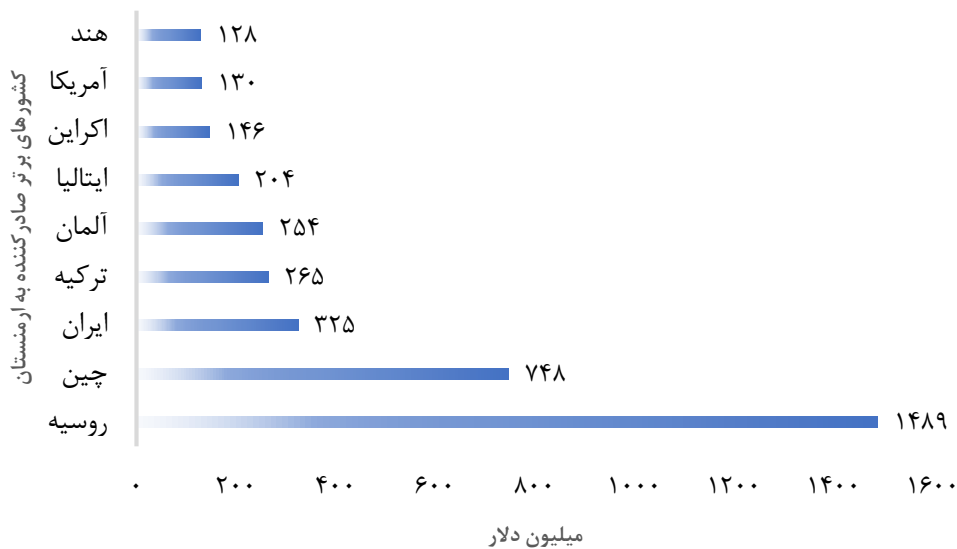
مقاصد برتر صادراتی کشور ارمنستان در سال ۲۰۱۹:

مقاصد صادراتی اصلی کشور ارمنستان سال ۲۰۱۹

مبای برتر وارداتی کشور ارمنستان در سال ۲۰۱۹:

مبای وارداتی اصلی کشور ارمنستان سال ۲۰۱۹

کشور ارمنستان در سال‌های اخیر روابط تجاری خود اعم از صادرات و واردات را به ویژه با کشورهای همسایه خود افزایش داده است. به طوری که در حال حاضر روسیه یکی از بزرگ‌ترین شرکای تجاری این کشور است. ایران هم در سال‌های اخیر با توجه به موانع سیاسی پیش آمده با این کشور از سوی آذربایجان و ترکیه توانسته است روابط خود را با ارمنستان افزایش دهد.

صادرات برتر کشور ارمنستان در سال ۲۰۱۹:

رتبه	محصول	حجم صادرات (میلیون دلار)	کد تعرفه
۱	سنگ معدن	۶۶۵	۲۶
۲	مرواریدهای طبیعی، سنگهای قیمتی یا نیمه قیمتی، فلزات گرانبها، فلزات پوشیده شده. جواهرات و اقلامی از این دست	۴۱۵	۷۱
۳	انواع نوشیدنی ها	۲۹۳	۲۲
۴	دخانیات و جایگزین های تولید شده توتون و تنباکو	۲۹۰	۲۴
۵	آهن و فولاد	۱۵۰	۷۲
۶	پوشاک و اقلام مرتبط با لباس	۱۲۴	۶۲
۷	آلومینیوم و اقلام از این دست	۱۰۰	۷۶
۸	سوخت های معدنی، روغن های معدنی و فرآورده های تقطیر آنها. مواد قیری؛ موم های معدنی	۶۹	۲۷
۹	ابزار و دستگاه های نوری، عکاسی، سینمایی، اندازه گیری، بررسی، دقت، پزشکی یا جراحی؛ قطعات و لوازم جانبی آن	۵۶	۹۰
۱۰	سبزیجات خوراکی و برخی ریشه ها و دانه‌ها	۳۸	۰۷

واردات برتر کشور ارمنستان در سال ۲۰۱۹:

رتبه	محصول	حجم صادرات (میلیون دلار)	کد تعرفه
۱	سوخت های معدنی، روغن های معدنی و فرآورده های تقطیر آنها. مواد قیری؛ موم های معدنی	۷۶۵	۲۷
۲	ماشین آلات، وسایل مکانیکی، راکتورهای هسته ای، دیگهای بخار. قطعات آن	۴۹۰	۸۴
۳	ماشین آلات و تجهیزات برقی و الکتریکی و قطعات آنها	۳۷۲	۸۵
۴	مروریدهای طبیعی، سنگهای قیمتی یا نیمه قیمتی، فلزات گرانبها، فلزات پوشیده شده. جواهرات و اقلامی از این دست	۳۰۰	۷۱
۵	وسایل نقلیه غیر از وسایل نقلیه راه آهن یا تراموا و قطعات و لوازم جانبی آن	۲۹۴	۸۷
۶	محصولات دارویی	۲۹۴	۳۰
۷	دخانیات و جایگزین های تولید شده، توتون و تنباکو	۱۴۹	۲۴
۸	پلاستیک و محصولات پلاستیکی	۱۴۸	۳۹
۹	ابزار و دستگاه های نوری، عکاسی، سینمایی، اندازه گیری، بررسی، دقت، پزشکی یا جراحی؛ قطعات و لوازم جانبی آن	۱۱۰	۹۰
۱۰	آلومینیوم و اقلام از این دست	۱۰۸	۷۶

فرصتهای کلیدی می تواند در بخشهای مختلفی از جمله انرژیهای متداول و تجدید پذیر، کشاورزی، مواد استخراجی، گردشگری، فناوری پیشرفته و خرده فروشی محقق شود. همچنین ممکن است در زمینههایی مانند منسوجات و داروسازی امکانات جدید و مهیج وجود داشته باشد.

سیستمهای واردات و صادرات کشور ارمنستان:

در واردات محصولات به ارمنستان حقوق گمرکی تنها دو نرخ تعرفه صفر درصد یا ده درصد کاربرد دارند. تعرفه صفر درصد برای واردات محصولات اصلی و تعرفه ده درصد برای واردات محصولات مصرفی است. تمامی واردات مشمول پرداخت ۲۰ درصد مالیات ارزش افزوده و نوشیدنیها، محصولات تنباکو و سوختها نیز مشمول

مالیات غیرمستقیم می‌شوند. هیچ سهمیه تعرفه، شرایط مجوز داشتن، یا محدودیت‌های کمی درباره واردات وجود ندارند. هیچ محدودیتی درباره صادرات و یا مالیات صادرات در ارمنستان وجود ندارد و هیچ سیستمی برای تعیین حداقل قیمت صادرات نیز وجود ندارد. کالاهای صادراتی و خدمات وابسته مشمول صفر درصد مالیات ارزش افزوده می‌شوند. همانطور که برای واردات هم گفته شد، اکثریت محصولات صادراتی، آزاد از هرگونه محدودیت یا سهمیه هستند. تنها محدودیت‌های صادراتی موجود مربوط به سلامت، امنیت و دلایل محیطی هستند. ارمنستان هیچ سیستم جوازدهی صادراتی ندارد؛ البته صادرکنندگان باید برای صادر کردن برخی از محصولات، ابتدا یک مجوز دولتی بگیرند. این موارد شامل تسلیحات، مواد هسته‌ای، موارد دارویی، گیاهان و حیوانات نادر، اشیاء و صنایع دستی که جزو میراث ملی محسوب می‌شوند، هستند.

مالیات ارزش افزوده:

یک مالیات ارزش افزوده ۲۰ درصد شامل تمام فعالیت‌های اقتصادی از جمله واردات کالاها و خدمات می‌شود. البته مواردی که مشمول مالیات ساده می‌شوند، (شرکت‌هایی با گردش مالی مالیات‌پذیر کمتر از ۵۸/۴ میلیون درم یا ۱۴۶۰۰۰ دلار)، مستثنی هستند. مبنای مالیات‌پذیری بر اساس قیمت گمرکی کالاها، به اضافه مقدار حقوق واردات و مالیات فروشی است که هنگام واردات تعیین می‌شود. مالیات ارزش افزوده باید طی ده روز بعد از واردات، پرداخت شود.

مالیات غیر مستقیم:

این مورد، یک نوع مالیات غیر مستقیم است که بر کالاهای تولید داخلی و نوشیدنی‌های الکلی وارداتی، محصولات تنباکو، بنزین و سوخت‌های دیزلی تحمیل می‌شود. نرخ مالیات نیز بر اساس نوع محصول متفاوت است.

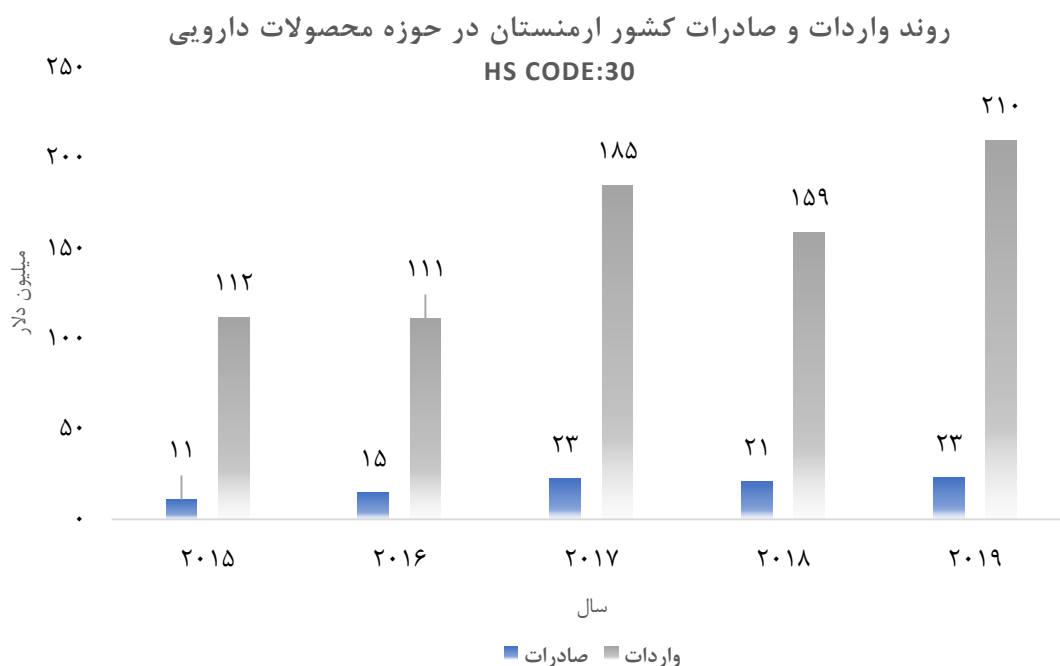
حوزه دارو و سلامت

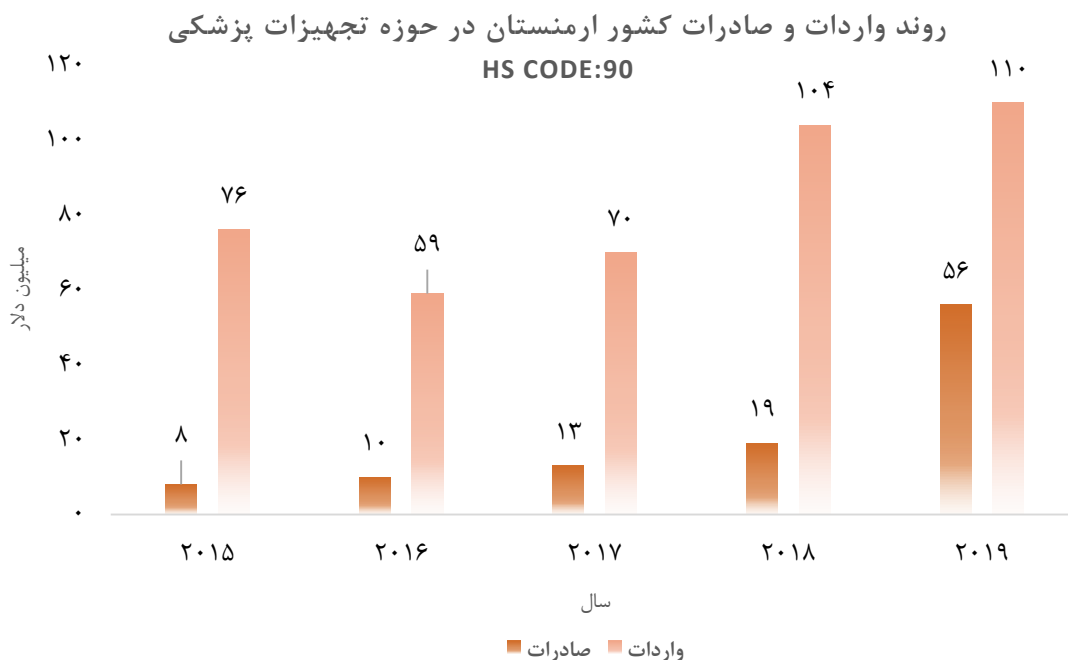
بخش داروسازی ارمنستان به طور سنتی از عدم شفافیت، تعداد کم شرکت های داخلی و شیوع داروهای قاچاق رنج می برد. بخش خرده فروشی بازار داروسازی ارمنستان حدود ۳,۳ هزار کارگر دارد. بیش از ۱,۷ هزار سازمان داروسازی در ارمنستان وجود دارد که همه آنها خصوصی هستند. فقط داروخانه هایی که دپارتمان تولید دارند به عنوان داروخانه در نظر گرفته می شوند، سایر داروخانه ها واحد داروخانه هستند. بزرگترین زنجیره داروخانه های ارمنستان عبارتند از:

- Esculap
- Natali Pharm
- Alfa Pharm

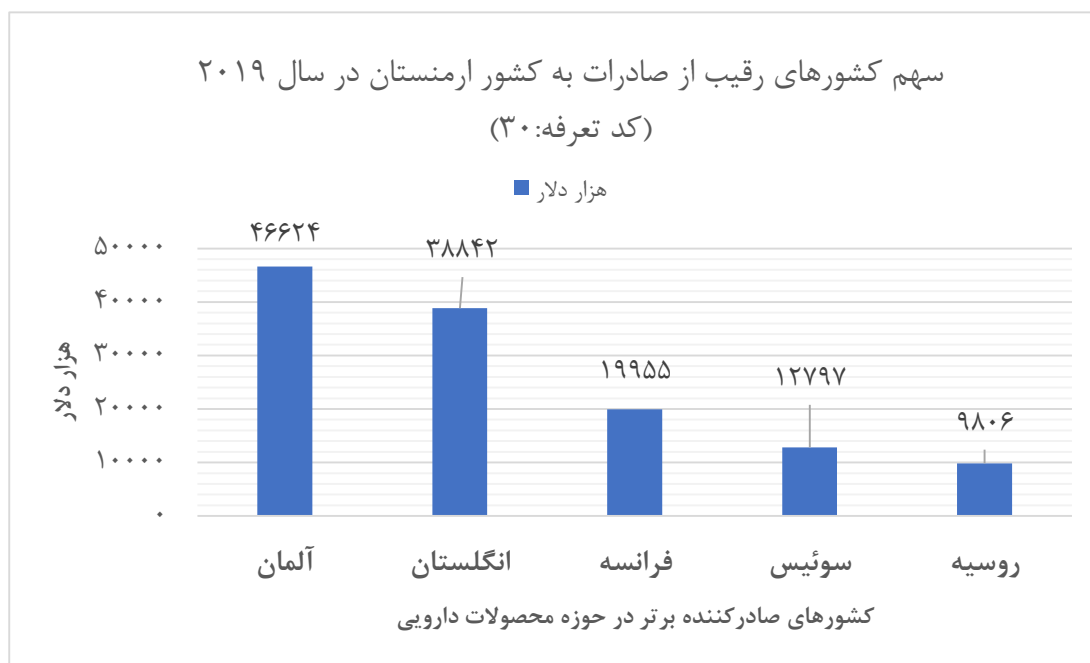
در ارمنستان ۱۹ تولید کننده دارویی ثبت شده است. اکثر شرکت های تولیدی در بازار داروسازی کوچک یا متوسط هستند و بین ۳۰ تا ۱۰۰ نیرو استخدام می کنند. صنعت داروسازی ارمنستان تنها ۱۳ درصد از تقاضای بازار محلی را تأمین می کند. با این وجود، تولید دارو به عنوان یک صنعت صادرات گرا در نظر گرفته می شود.

میزان صادرات و واردات کشور ارمنستان در حوزه محصولات دارویی (کد تعرفه ۳۰) و همچنین حوزه تجهیزات پزشکی (کد تعرفه ۹۰) در طی سالهای اخیر با استفاده از نمودار زیر قابل مشاهده است.

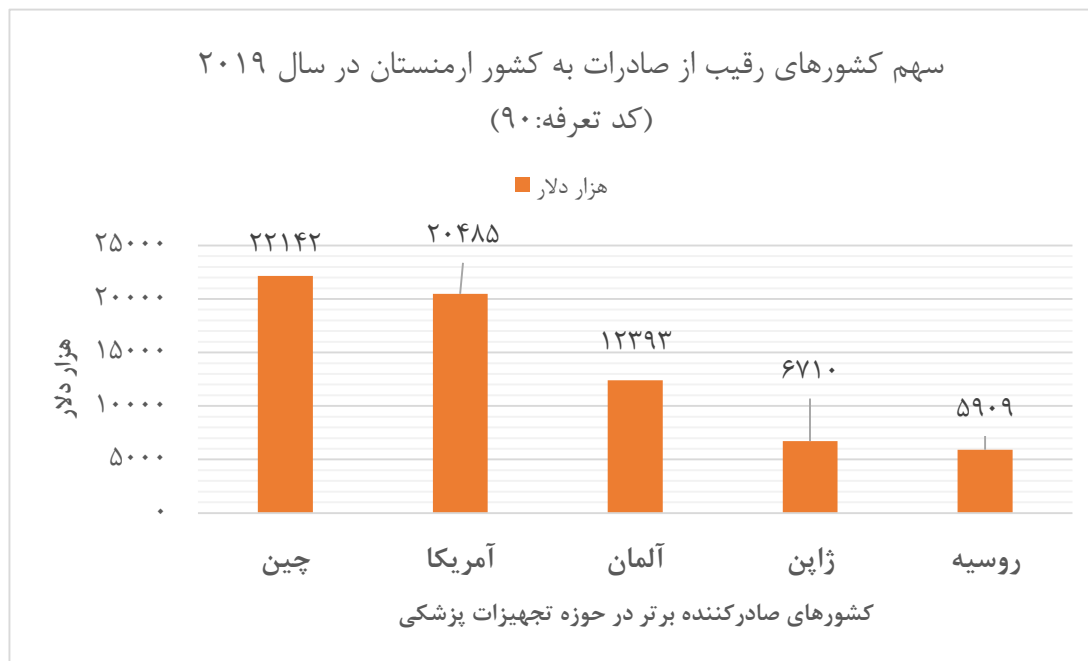

با توجه به حجم معاملات مطرح شده در صفحه قبل می‌بایست کشورهای صادرکننده و واردکننده در چنین حوزه‌هایی بررسی شوند؛ جداول زیر صادرکنندگان و واردکنندگان برتر در حوزه دارو و سلامت را مشخص می‌کنند. کشورهای برتر صادرکننده محصولات دارویی به کشور ارمنستان به همراه حجم صادرات آنها، در سال ۲۰۱۹ در نمودار زیر مشخص است.

کشورهای برتر صادرکننده تجهیزات پزشکی به کشور ارمنستان به همراه حجم صادرات آنها، در سال ۲۰۱۹ در نمودار زیر مشخص است.

حال قصد داریم مهمترین محصولات دارویی و همچنین تجهیزات پزشکی که بیشترین حجم واردات در سال ۲۰۱۹ به کشور ارمنستان را داشتند، شناسایی کنیم.

حجم واردات (برحسب میلیون دلار)	کد تعرفه	محصولات
۱۸۱	۳۰۰۴	داروهایی که از محصولات مخلوط یا مخلوط نشده برای مصارف درمانی یا پیشگیری استفاده می‌شوند، در دوزهای اندازه گیری شده "از جمله آنهایی که به شکل تجویز از طریق پوست هستند" یا در فرم‌ها یا بسته بندی‌ها برای خرده فروشی
۲۲	۳۰۰۲	خون انسان ؛ خون حیوانات آماده شده برای استفاده های درمانی، پیشگیری و تشخیصی ؛ آنتی بیوتیک‌ها و سایر فراکسیون های خون و محصولات ایمنی، اعم از اصلاح یا عدم اصلاح یا بدست آوردن فرآیندهای

حجم واردات (بر حسب میلیون دلار)	کد تعرفه	محصولات
		بیوتکنولوژی؛ واکسن ها، سموم، میکروارگانیزمها (به استثنای مخمرها) و محصولات مشابه
۵	۳۰۰۶	مواد پایه برای تولید محصولات دارویی
۳۷	۹۰۱۸	ابزار و وسایلی که در علوم پزشکی، جراحی، دندانپزشکی یا دامپزشکی استفاده می‌شود، از جمله دستگاه های الکترو پزشکی و ابزار آزمایش بینایی
۱۹	۹۰۲۲	دستگاهی مبتنی بر استفاده از اشعه ایکس یا اشعه های آلفا، بتا یا گاما، برای مصارف پزشکی، جراحی، دندانپزشکی یا دامپزشکی، شامل دستگاه رادیوگرافی یا رادیوتراپی، لوله های اشعه ایکس و سایر مولدهای اشعه ایکس، ژنراتورهای با فشار بالا، صفحه نمایش، میز معاینه یا درمان، صندلی و موارد مشابه
۱۵	۹۰۲۱	لوازم ارتوپدی، شامل عصا، کمربند جراحی و آتل و سایر وسایل شکستگی؛ قسمت‌های مصنوعی بدن، سمعک و سایر وسایلی که برای جبران نقص یا ناتوانی در بدن پوشیده شده یا حمل می‌شوند یا به بدن اضافه می‌شوند
۷	۹۰۲۷	دستگاه هایی برای تجزیه و تحلیل فیزیکی یا شیمیایی، به عنوان مثال قطب سنج ها، طیف سنج ها، دستگاه های تجزیه و تحلیل گاز یا دود. دستگاههایی برای اندازه گیری یا بررسی ویسکوزیته، تخلخل، انبساط، کشش سطحی یا موارد مشابه. دستگاه هایی برای اندازه گیری یا بررسی مقادیر گرما، صدا یا نور، از جمله؛ نورسنجی میکروتوم ها

لازم به ذکر است **حقوق گمرکی وارداتی** به کشور ارمنستان برای محصولات دارویی (کد تعرفه ۳۰) و همچنین تجهیزات پزشکی (کد تعرفه ۹۰) صفر درصد در نظر گرفته شده است که بدین معناست صادرات محصولات در حوزه دارو و سلامت دارای فرصت مناسبی است. مالیات داروها با نرخ عادی مالیات بر ارزش افزوده ۲۰ درصد است.

نقاط قوت ارمنستان در حوزه دارو و سلامت:

- حمایت دولت از صنعت داروسازی داخلی
- بازار توسعه نیافته پتانسیل رشد نسبتاً بالایی را فراهم می کند.
- برخی از شرکت های چند ملیتی در حال حاضر دفاتر نمایندگی در کشور دارند.

نقاط ضعف ارمنستان در حوزه دارو و سلامت:

- اندازه بازار با توجه به جمعیت کم، بزرگ نیست.
- بودجه محدود در این بخش وجود دارد.

لیست دقیق واردات محصولات دارویی به کشور ارمنستان همراه با کد تعرفه و حجم واردات در سال ۲۰۱۸

در جدول زیر آورده شده است؛

حجم واردات (بر حسب هزار دلار)	محصولات	کد تعرفه
۱۱۴,۱۳۲	داروهایی که از محصولات مخلوط یا مخلوط نشده برای اهداف درمانی یا پیشگیری استفاده می شوند، در دوزهای اندازه گیری شده «از جمله آنهایی که برای تجویز از طریق پوست استفاده می شوند» یا در فرم ها یا بسته بندی هایی برای خرده فروشی (به جز آنتی بیوتیک ها، هورمون ها یا استروئیدها به عنوان هورمون، آکالوئیدها، پروویتامین ها، ویتامین ها، مشتقات آنها یا مواد فعال ضد مالاریا)	۳۰۰۴۹۰۰۰۰۹ ۳۰۰۴۹۰۰۰۰۲
۸,۶۵۲	واکسن برای مصارف دامپزشکی	۳۰۰۲۳۰۰۰۰۰
۴,۳۴۵	واکسن برای مصارف انسانی	۳۰۰۲۲۰۰۰۰۰۹
۳,۳۵۶	داروهای ایمنی بدن، در دوزهای اندازه گیری شده یا در فرم ها یا بسته بندی ها برای خرده فروشی	۳۰۰۲۱۵۰۰۰۰

۵,۰۴۵	داروهای حاوی آنتی بیوتیک، در دوزهای اندازه گیری شده، از جمله آنهایی که به شکل تجویز از طریق پوست هستند یا به صورت بسته بندی شده برای خرده فروشی (به جز داروهای حاوی پنی سیلین یا مشتقات آن با ساختار پنیسیلانیک یا استرپتومایسین ها یا مشتقات آن)	۳۰۰۴۲۰۰۰۰۲ ۳۰۰۴۲۰۰۰۰۹
۲,۵۶۶	داروهای حاوی پروویتامین ها، ویتامین ها، از جمله کنسانتره های طبیعی و مشتقات آن که به طور عمده به عنوان ویتامین استفاده می شوند.	۳۰۰۴۵۰۰۰۰۲
۱,۷۸۹	داروهایی که حاوی آلکالوئیدها یا مشتقات آن هستند، حاوی هورمون، استروئیدهایی که به عنوان هورمون یا آنتی بیوتیک استفاده می شوند، در دوزهای اندازه گیری شده، از جمله آنهایی که برای تجویز از طریق پوست استفاده می شوند یا به صورت بسته بندی یا بسته بندی برای خرده فروشی قرار می گیرند (به غیر از حاوی افدرین، سودوافدرین، نوراپدرین یا نمک های آنها)	۳۰۰۴۴۹۰۰۰۹
۱,۷۸۰	داروهایی که حاوی هورمونهای کورتیکواستروئید هستند و مشتقات آنها، در دوزهای اندازه گیری شده، از جمله آنهایی که به شکل تجویز از طریق پوست هستند یا در فرم ها یا بسته بندی هایی برای خرده فروشی	۳۰۰۴۳۲۰۰۰۹
۱,۷۳۵	داروهای حاوی انسولین (بدون آنتی بیوتیک)	۳۰۰۴۳۱۰۰۰۰
۲,۴۸۹	داروهای حاوی هورمون ها یا استروئیدها به عنوان هورمون استفاده می شوند اما آنتی بیوتیک نیستند (به جز داروهای حاوی انسولین یا هورمون های کورتیکواستروئید و مشتقات آنها)	۳۰۰۴۳۹۰۰۰۱
۱,۳۸۸	داروهای حاوی پنی سیلین یا مشتقات آن با ساختار اسید پنی سیلانیک یا استرپتومایسین یا مشتقات آنها	۳۰۰۴۱۰۰۰۰۸
۱,۱۹۲	داروهای آماده سازی برای معاینات اشعه ایکس	۳۰۰۶۳۰۰۰۰۰
۱,۱۶۱	داروها و مواد پر کننده دندان و بازسازی استخوان	۳۰۰۶۴۰۰۰۰۰

۹۹۰	خون انسان ؛ خون حیوانات آماده شده برای استفاده های درمانی، پیشگیری و تشخیصی ؛ سموم، انواع میکروارگانیزم ها	۳۰۰۲۹۰۵۰۰۰
۵۹۲	آنتی سرمها و سایر آنتی بادیها	۳۰۰۲۱۲۰۰۰۹
۴۳۶	داروهای ژلی طراحی شده برای مصارف انسانی یا دامپزشکی به عنوان روان کننده برای قسمت هایی از بدن بمنظور انجام عمل های جراحی یا معاینات فیزیکی	۳۰۰۶۷۰۰۰۰۰
۳۹۲	انواع مواد استریل جهت جراحی	۳۰۰۶۱۰۱۰۰۰
۳۴۳	پارچه، گاز، باند و مواردی از این دست، به عنوان مثال پانسمان، گچ، چسب، ضماد، آغشته شده از مواد دارویی	۳۰۰۵۹۰۳۱۰۰
۲۳	معرف هایی برای تعیین گروه های خونی	۳۰۰۶۲۰۰۰۰۰